GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḐI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 72. *Lunĭ, Marțĭ în 15 (27) Maiŭ* 1884.

Brașovŭ în 14 (26) Maiu.

Organulŭ de frunte alŭ Sașilorŭ din Transilvania publică manifestulŭ și programa electorală a partidei naționale săsescĭ.

Nu mai trebue se-o spunemŭ, că este de interesŭ pentru noi a scí ce atitudine sunt decișĭ sĕ observe compatrioții noștri sașĭ în împrejurările actuale, cu atâtŭ mai vêrtosŭ cu câtŭ se făcuse multă vorbă prin foile oficióse despre aceea, că Sașii ar fi în ajunŭ de a încheiá unŭ compromisŭ cu guvernulŭ.

Manifestulŭ celŭ mai nou electoralŭ, pe care îlŭ publică aḑi comitetulŭ centralŭ alŭ partidei naționale săsesci, rĕstórnă tóte faimele de împăcare și constată, că o înțelegere a Sasilorŭ din Transilvania cu guvernulŭ actualŭ este imposibilă.

„In viéța interióră a statului ungaru — ḑice manifestulŭ — în decursulŭ periodului trecutŭ dietalŭ nu s'a sĕvêrșitŭ nicĭ o schimbare, care sĕ ne facă sĕ pășimŭ pe nisce cărări deosebite de cele de până acumŭ. Din contră s'aŭ petrecutŭ lucrurĭ, cari trebue sĕ ne întăréscă în idea că bună e direcțiunea ce amŭ luat'o înainte cu trei ani.“

Póte sĕ fie bună acéstă direcțiune din punctŭ de vedere alŭ situațiunei momentane, dér este mare întrebare décă va și totŭ-o-dată fi suficientă spre a face ca cu timpulŭ sĕ se realiseze justele dorințe și aspirațiunĭ ale elementului săsescŭ din Transilvania.

Ce cerŭ Sașii în programa lorŭ stabilită la Brașovŭ în 8 și 9 Iuniu 1881 și din nou sancționată prin manifestulŭ din anulŭ acesta?

Ca se-o spunemŭ cu câte-va cuvinte: ei cerŭ sĕ se schimbe sistemulŭ de guvernare actualŭ, fără ca sĕ se schimbe și legile, pe carĭ se întemeiéză acestŭ sistemŭ.

Până aicĭ și mai departe nu! acésta este idea conducătóre a programei electorale săsescĭ.

Până acum a fostŭ favorisată numai rassa maghiară ca o individualitate privilegiată în statŭ; de aci încolo ocârmuirea sĕ fie cu dreptate binevoitóre și față de naționalitățile nemaghiare.

Acesta-i ântâiulŭ postulatŭ alŭ Sașilorŭ.

Legea de naționalitate dela 1868, care deja nu mai corespunde cerințelorŭ libertății și ale dreptății, sĕ nu fie și mai multŭ scurtată prin legĭ noue și prin acte de ale guvernului. Mai alesŭ sĕ nu se mai premieze cei ce-șĭ renégă naționalitatea și sĕ nu mai fie defăimațĭ cei ce-șĭ aperă naționalitatea ca inimicĭ ai statului.

Acesta este alŭ doilea postulatŭ.

Puținulŭ dreptŭ de selfgovernementŭ, ce l'au lăsatŭ legea comunală și legea municipală dela 1870 și 1871 comunelorŭ și cercurilorŭ se nu fie și mai multŭ scurtatŭ prin nouĕ legĭ séu prin modulŭ cum se aplică legea de către organele esecutive, carĭ îlŭ facŭ cu totulŭ ilusoriu. Mai vêrtosŭ guvernulŭ sĕ nu tracteze ca hotărîrĭ și sĕ nu apróbe unele declarărĭ ale minoritățilorŭ din representanțele comunale și municipale séu chiar sĕ iea disposițiunĭ în modŭ arbitrarŭ asupra averei comunale și corporative, precumŭ și asupra averei universității săsescĭ, pe basa ĕstorŭ-feliu de declarărĭ ale unorŭ singuraticĭ.

Acesta este alŭ treilea postulatŭ.

Dreptulŭ de libertate, de egală îndreptățire și de autonomiă alŭ bisericelorŭ, care este basatŭ în specialŭ pe legile religionare ardelene, carĭ au fostŭ susținute espresŭ și prin legile de uniune, se nu fie mărginitŭ și nimicitŭ nicĭ prin nouĕ legĭ, nicĭ prin mĕsurĭ de ale guvernului. Mai vêrtosŭ nu este permisŭ ca sub titlulŭ de supraveghiare a statului se fiĕ în realitate înlăturată acea autonomiă și egală îndreptățire, așa ca bisericilorŭ, cu privire la scólele ce le susțînŭ, sĕ nu le mai remână altŭ dreptŭ decâtŭ de a purtá cheltuelile pentru susținerea și administrarea lorŭ.

Acesta este ultimulŭ din postulatele pentru a cărorŭ realisare deputații naționalĭ săsescĭ sunt angajațĭ a stărui în dieta dela Pesta.

Fiĕ-ne permisŭ a cercetá în trécătŭ ce sorțĭ de isbêndă potŭ avé sub împregiurările actuale postulatele Sașilorŭ ardelenĭ.

Fie-cine, care cunósce numai câtŭ de puținŭ relațiunile interióre din statulŭ ungarŭ, trebue sĕ-șĭ ḑică, cetindŭ programa Sașilorŭ, că pretensiunile lorŭ nu se potŭ împlini decâtŭ numai sub o singură condițiune: ca adecă sĕ se schimbe sistemulŭ de guvernare practicatŭ păn' acum de cătra ministeriele unguresci, ce s'au succedatŭ dela 1867 încóce. Cu alte cuvinte sistemulŭ de maghiarisare se facă locŭ unei administrațiuni câtŭ mai drepte și binevoitóre față cu desvoltarea națională a tuturorŭ popórelorŭ din acestŭ statŭ.

Este neîndoiosŭ și amŭ declaratŭ și noi mai de multe orĭ, că décă s'ar aflá la cârma statului ungarŭ unŭ guvernŭ, care se fie celŭ puținŭ în aceea-șĭ mĕsură binevoitorŭ față cu popórele nemaghiare, cum e guvernulŭ din Viena față cu Slavii din Austria, chiar cu legile de astăḑĭ ar fi posibilŭ a se inaugurá o administrare, care se ușureze multŭ sórtea nóstră, a Nemaghiarilorŭ.

Mai departe e clarŭ, că în casulŭ acesta n'ar fi de ajunsŭ, ca guvernulŭ se înterpreteze strictŭ legile și se le esecute cu rigóre, de óre-ce cele mai multe din aceste legĭ, după cum arată programa Sașilorŭ, sunt nesuficiente și restrîngŭ în mare mĕsură libertatea și îndreptățirea naționalităților nemaghiare; ar trebui prin urmare ca înterpretarea sĕ se facă totdéuna în favórea celorŭ mai slabĭ, celorŭ mai puținŭ îndreptățițĭ décă este ca aceștia sĕ sêmță o ușurare.

Numai décă s'ar întêmplá tóte acestea ar puté fi vorbă de o realisare a postulatelorŭ programului săsescŭ.

Este însĕ posibilŭ și probabilŭ ca, în mersulŭ desvoltărei regulate a actualului constituționalismŭ unguresců, sĕ se întêmple minunea, ca se căpĕtămŭ unŭ guvernŭ atâtŭ de binevoitorŭ și dreptŭ?

Câtŭ pentru guvernulŭ actualŭ Sașii declară, că o înțelegere cu elŭ este imposibilă, din causă că urmăresce o politică, care prepară ruinulŭ lorŭ naționalŭ și economicŭ. Remâne dér ca o altă constelațiă de partidă sĕ restórne cabinetulŭ Tisza și se împlinéscă postulatele memorate.

Ei bine, se admitemŭ, că ministeriulŭ Tisza va fi rĕsturnatŭ și că vorŭ ajunge la guvernŭ cei din oposițiunea moderată maghiară séu chiar Kossuthianii. Credŭ compatrioții noștri Sașĭ că aceste partide vorŭ renunța odată pentru totdéuna la politica de maghiarisare și că vorŭ fi mai binevoitóre în aprețiarea condițiunilorŭ de viață națională a Nemaghiarilorŭ?

La acéstă întrebare ne respunde însășĭ programa săséscă cândŭ ḑice: „Esperiințele politice, ce a trebuitŭ sĕ le facă de unŭ șirŭ de anĭ partida națională săséscă nu iértă nicĭ-de-cum deputațilorŭ aleșĭ pe basa memoratei programe de a întrá în vr'una din partidele ce esistă aḑi în dietă.“

Limbagiulŭ acesta este destulŭ de lămuritŭ și manifestulŭ electoralŭ săsescŭ repetă: „Nu ne putemŭ sinucide!“

Atuncĭ ce mai așteptă compatrioții noștri Sașĭ dela generositatea și bunăvoința partidelorŭ maghiare? Nu vĕdŭ ei, că stau în vêntŭ cu postulatele lorŭ, cândŭ guvernamentalii mergŭ până a disputá representanțilorŭ lorŭ chiar și dreptulŭ de a mai figurá ca Sașĭ și ca partidă națională săséscă în dietă?

Suntemŭ sigurĭ, că Sașii începŭ deja a cunósce că pe drumulŭ, pe care au apucatŭ acum trei anĭ, este imposibilŭ ca sĕ dobândéscă realisarea postulatelorŭ lorŭ; este cu neputință ca sĕ-șĭ asigure esistența lorŭ națională.

Sĕ impune dér conducătorilorŭ sașĭ datoria de a căutá unŭ altŭ drumŭ, care se-i póta conduce la ținta dorită. Direcțiunea ce au luat'o la 1867 și la1881 nu-i va duce la scopŭ, căcĭ unŭ compionisŭ cu politica de maghiarisare este imposibilŭ.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ ›Gaz. Trans.‹)

Nișŭ, 25 Maiŭ. — Membrii Scupcinei s'au presentatŭ în corpŭ și au înmânatŭ în modŭ serbătorescŭ regelui o adresă, care e o parafrasă a discursului tronului. Regele a fostu fórte emoționatŭ prin cordialitatea tonului adresei precum și prin presentarea în corpŭ și ovațiunile întregei scupcine.

Parisŭ, 25 Maiu. — Se vorbesce, că între Belgia și Olanda s'a obținutŭ o înțelegere ca prințiĭ germanĭ sĕ fie esclușĭ dela succesiunea la tronulŭ Olandei. Prin revisiunea constituțiunii se permite succesiunea la tronŭ a princesei, născute din căsătoria regelui Wilhelm cu princesa Waldeck-Pyrmont, și fidanțata prințului Balduinŭ, fiulŭ comitelui de Flandra.

Bruxelă, 25 Maiŭ. — Alegerile provinciale s'au terminatŭ, avêndŭ partida liberală perderĭ însemnate.

Cronica ḑilei.

Suntemŭ informațĭ că cei provocațĭ la duelŭ de locotenentulŭ Nicóră au fostŭ președintele junimei maghiare Várro László și altŭ guralivŭ Ignáz Károly, care a arsŭ ḑiarele române.

Celŭ dintâiŭ și-a retrasŭ cuvintele insultătóre, dechiarândŭ, că nicĭ odată nu l'a vătĕmatŭ cu nimicŭ. Celŭ d'alŭ doilea n'a avutŭ curagiulŭ sĕ priméscă duelulŭ sub pretextŭ, că locotenentulŭ Nicóră n'a doveditŭ că merită satisfacțiune.

Cele ce le-au scrisŭ ḑiarele maghiare, că i s'ar fi luatŭ sabia, c'ar fi fostŭ arestatŭ și alte nimicurĭ sunt neadevĕrate. Din contră locotenentulŭ Nicóră a fostŭ fórte circumspectŭ evitândŭ orĭ-ce actŭ ce l'ar fi pututŭ compromite. Dușmanii au încercatŭ a face sĕ-șĭ pérḑă gradulŭ, dar n'au isbutitŭ. Alte amĕnunte se potŭ vede din declarațiunea ce o publicămŭ într'altŭ locŭ alŭ ḑiarului.

*

Aflămŭ că și studenții din Iașĭ au ținutŭ o întrunire, la 10 Maiu, în care s'a alesŭ unŭ comitetŭ ca sĕ redacteze unŭ protestŭ în contra purtării provocătóre și insultătóre a junimei maghiare din Clușiu față cu studenții românĭ, cu ocasiunea ḑilei de 3 (15) Maiu.

*

Cetimŭ in ›Ellenzek‹ că Davidŭ Mariaffy, vice notarŭ comitatensŭ în Maros-Vásárhely, a înaintatŭ com—

tetului casinei d'acolo o propunere ca sĕ scótă din cabinetulŭ de lectură, »Gazeta Transilvaniei,« care păna acum s'a ţinutŭ numai şi numai pentru recrearea sufletéscă a funcţionarilorŭ românĭ. Propunerea acésta au subscris'o deja mai mulţĭ.

*

Totŭ „Ellenzek« scrie: »Până acuma publiculŭ clujianŭ credea că Aurelŭ Isacŭ este patriotŭ (?) de omenia; dar astădĭ elŭ şĭ-a arĕtatŭ arama. Mai deunădĭ a întratŭ în cancelaria lui Isacŭ unŭ Românŭ maghiarisatŭ şi a începutŭ sĕ vorbéscă ungureşte cu d-sa, ér d-lŭ Isacŭ advocatulŭ, care până adĭ erá cinstitŭ şi preţuitŭ de toţĭ l'a datŭ afară ḑicêndu-i că la dênsulŭ **nu este ertatŭ sĕ se vorbéscă ungureşte.**

*

Celorŭ dela „Kolozsvári Közlöny‟ se pare că le este tare ruşine de productele geniului naţionalŭ maghiarŭ căcĭ vorbindŭ despre publicaţia poesiei cunoscute »b . . . bocskor‟ afirmă, că dumnélorŭ nu le este cunoscută, dér ca totuşĭ sĕ scape de peire acestŭ productŭ literarŭ, ilŭ reproduce după noiin limba francesă. —

*

Societatea academică »România jună‟ din Viena ne face cunoscutŭ că mai are exemplare de vêndutŭ din »Almanachulŭ‹ datŭ de ea. Unŭ exemplarŭ cu porto costă 2 fl. 15 cr., ér pentru România 5 lei 70 banĭ. Doritorii se potŭ adresa la comitetulŭ societăţii, Viena VIII Langegasse Nr. 4, II etagiu.

*

Sâmbăta trecută s'a datŭ la teatru »Il Trovatore«. Succesulŭ ce l'a obţinutŭ în acéstă séră amŭ puté ḑice c'a fostă unulŭ din cele mai bune. D-şóra Norvile (Ţiganca) a jucatŭ şi cântatŭ admirabilŭ scenele de passiune şi desperare în care se află biata ţigancă ca mamă.

»**Freischütz**,« de erĭ asemenea s'a datŭ peste aşteptarea nóstră. Musica marelui măestru amŭ putut'o gustá fără conturbare. Ariile Agatei le-a cântatŭ cu multă artă d-şóra Szegal. D-şóra Atzger (Anica) drăgălaşă şi frumuşică ca totdéuna a seceratŭ aplausele cele mai frenetice. In generalŭ s'a aplaudatŭ întréga séră fórte multŭ.

Mâne Marţĭ „**Lucia de Lamermoor**‟ de Donizetti.

*

Felicitări la adresa nóstră.

Buteni, 22 Aprile.

Vĕ urezŭ mulţĭ anĭ precumŭ şi »Gazetei« ca sĕ puteţĭ scóte naia naţională din valurile duşmănóse la limanulŭ doririlorŭ.

Ioanŭ I. Lică.

Bredŭ 3 (15) Maiu 1884.

In ḑiua reînvierei poporului românŭ, îţĭ gratulezŭ, neobositule luptătorŭ, pentru sacrificiiulŭ celŭ aducĭ pe altarulŭ redeşteptării naţiunei române prin apariţiunea cotidiană a preţuitei »Gazete,« dorindu-ţĭ pe calea spinósă de publicistŭ, paciinţă încoronată de celŭ mai strălucitŭ succesŭ. Luptă-te cu arma dreptăţii pentru recăştigarea drepturilorŭ nóstre. Desbinarea unorŭ slabĭ de ângerŭ şi altcum membri putreḑĭ şi nefolositorĭ corpului naţiunei sĕ nu te descuragieze, ci cu atâtŭ mai tare sĕ-ţĭ reculegĭ puterile isbindŭ după meritŭ în retăciţii şi rĕu voitorii poporului românŭ.

Clemente Popŭ
preotulŭ Bredului.

Sălişte, 5 (17) Maiu 1884.

Credŭ a-mĭ împlini o datorinţă, décă vinŭ a vĕ aduce sincerile mele gratulaţiunĭ pentru întreprinderea salutară făcută în interesulŭ sântei nóstre cause românescĭ. Dée Dumneḑeu, ca glasulŭ »Gazetei‟ sĕ resune dela o margine a ţĕrei la cealaltă şi sĕ dovedéscă vitalitatea poporului românŭ.

Nicolau Ioanŭ,
membru în consiliulŭ municipalŭ.

Napoca, 3 (15) Maiu 1884.

Cândŭ tótă suflarea românéscă din Carpaţĭ până la Tisa serbătoresce mareţulŭ pasŭ făcutŭ de mama »Gazeta,« deşi póte în óra a 11-a îndrăsnescŭ totuşĭ a Ve aduce de lângă ruinile vechei „Napoce« espresiunea felicitărilorŭ celorŭ mai cordialĭ. D-ḑeu Ve protégă şi Ve dăruéscă anĭ nestorianĭ, ca sĕ puteţĭ lucra cu succesŭ întru reuşirea sântei şi dreptei cause pentru care luptaţĭ!

Unŭ tinerŭ românŭ.

Clujiu, 20 Maiu.

Doi fii ai opincei românescĭ din doue colţurĭ opuse ale Românismului vinŭ a gratulá din animă primului ḑiuarŭ quotidianŭ românescŭ din patriă. Bineventămŭ »Gazeta Transilvaniei‟ — trâmbiţa, din care resună vocea poporului românescŭ — şi dorimŭ viaţă îndelungată bravului ei Redactorŭ.

Demetriu Cosmuleiŭ,
din Telciu (comit. Bistriţa-Naseudŭ).

Mihaiu Pârvul,
Şepreuţ comit. Aradŭ.

Mulţămindŭ din totŭ sufletulŭ pentru aceste încuragiătóre dovedĭ de simpatiă, dorimŭ ca urările, ce ni se facŭ sĕ fiĕ făcute într'unŭ césŭ bunŭ!

---

3 (15) Maiu în Munţii apusenĭ.

Valea Galdei, 20 Maiu.

Ḑiua de 3 (15) Maiu s'a serbatŭ în Intregalde în modŭ solemnŭ.

In presera ḑilei curtea scólei şi cimiterulŭ bisericii era iluminate de o mulţime de făclii aprinse, care au arsŭ până în ḑorii ḑilei de 3 (15) Maiu. Impregiurulŭ scólei şi bisericii erau aşeḑate ramurĭ de stejarŭ, ér la uşa cimitirului atêrnaŭ portretele lui Bărnuţŭ, Iancu alu poetului **Mureşianŭ** şi ale altorŭ „luptătorĭ. Pe turnulŭ bisericii şi în curtea scólei fâlfâiau douĕ stindarte naţionale, carĭ rĕmaseră până la 16 diminéţa. La serviciulŭ divinŭ aŭ luatŭ parte preoţii: C. **Paulŭ** şi I. **Nestorŭ**, ér ca lectorŭ teologulŭ N. **Nestorŭ**. Respunsurile la liturgiă s'aŭ făcutŭ de copii scólei. Poporulŭ a asistatŭ în numĕrŭ fórte mare.

După liturgiă s'a servitŭ parastasulŭ în amintirea bravilorŭ martirĭ, carĭ 'şi-au vĕrsatŭ sângele pentru sfărâmarea lanţurilorŭ iobăgiei. S'a ţinutŭ apoi unŭ discursŭ potrivitŭ serbărei şi cândŭ s'au rostitŭ cuvintele:

»Plângĭ, o naţiune, plângĭ cu durere pe bravii tĕi »eroĭ, carĭ cu arma legii au deslegatŭ lanţulŭ iobăgiei şi »'şĭ-au jertfitŭ viéţa pentru libertate. Plângeţĭ, lăcrimaţĭ că astădĭ nu vĕ mai potŭ ḑice: **Saltă Române plinŭ »de mândrie . . .** Dar nu desperaţĭ, fraţilorŭ, căcĭ »avemŭ bărbaţĭ cari se luptă necontenitŭ pentru causele »nóstre naţionale. Avemŭ unŭ ḑiarŭ »Gazeta Transilva»niei,« care prin bravulŭ şi zelosulŭ ei redactorŭ a apĕ»ratŭ şi va apĕrá causele nóstre naţionale! . . . poporulŭ a începutŭ sĕ verse şiróe de lacrimĭ ḑicêndŭ: „Vomŭ serba acéstă ḑi, orĭ ce se va întêmpla cu noi!‟

Amŭ fostŭ fericiţĭ că n'amŭ avutŭ onóre de nicĭ unŭ óspe din partea preturei, ca cei din opidulŭ Ighiŭ, unde subprefectulŭ K. M. a luatŭ parte la serbarea ḑilei memorate. Mergêndŭ elŭ mai ântâiŭ în şcólă, s'a legatŭ de bietulŭ învĕţătorŭ întrebându-lŭ că pentru ce suntŭ copii aşeḑaţĭ în ordine. Apoi merse la biserica gr. c., dar găsi uşa închisă. De aci se duse la biserica gr. or.. aci însĕ ilŭ bătŭ norocul a-o afla plină de poporŭ, împreună cu inteligenţa română. Subprefectulŭ a asistatŭ aci până la fine.

D.

Turburările din Clujiu.

Clujiu, 23 Maiu.

La aparinţă e acuma — linişte, şi cercetările decurgŭ cu energiă atâtŭ la tribunalŭ, câtŭ şi la senatulŭ universităţii; în faptŭ însĕ tinerimea maghiară agitéză în secretŭ, ţine convenirĭ prin pĕdurĭ, şi comitetulŭ executivŭ, care s'a alesŭ alaltăerĭ de adunarea din pĕdurea »Hoja‟ (»török vágás«) şi care este compusă din 20 universitarĭ lucră fără sfială şi are mandatŭ specialŭ, ca membrii lui sĕ nu se depărteze din Clujiu nicĭ în têmpulŭ feriilorŭ. Ce planurĭ potŭ sĕ aibă, póte ne va descoperi viitorulŭ celŭ mai de aprópe. Din tóte însĕ se vede, că, aicĭ tinerimea e numai unŭ instrumentŭ, ḑiarele patriotice şi nepatriotice maghiare şi alte persóne, ómenĭ însemnaţĭ, pórtă tinerimea de nasŭ spre ruşinea şi dejosirea compatrioţilorŭ noştri.

Universitarii maghiarĭ de cândŭ s'au începutŭ scandalurile totŭ benchetéză şi trăescŭ lumea albă, — lucru naturalŭ, căcĭ dispunŭ de unŭ fondŭ însemnatŭ, adunatŭ prin contribuirĭ benevole dela ei şi particularĭ.

Şi apoi lucru ciudatŭ: senatulŭ universitarŭ trage în cercetare pe capii revoltanţilorŭ, şi trage totŭ odată în cercetare şi pe membrii societăţii »Iulia,« în contra căreia s'a plănuitŭ şi efectuitŭ demostraţiunea.

Adĭ înainte de amedĭ, s'a presentatŭ o deputaţiune de 9 Românĭ la comitele supremŭ, contele Eszterházi Kálmán, spre a se plânge asupra prigonirilorŭ din Clujiu în contra némului românescŭ. — Nu-sŭ în plăcuta posiţinne, de-a reproduce întregŭ respunsulŭ domnului comite, credŭ însĕ, că va fi pré destulŭ, décă amintescŭ numai aceste unice cuvinte din vorbirea D-sale: »**Nu vĕ miraţĭ, domnilorŭ de lucrurile acestea, dar principele nostru de corónă cum a fostŭ întêmpinatŭ în societate** (társadalmi) **la Bucuresci**?«

In ce legătură stau cravalurile din Clujiu cu primirea principelui nostru de corónă în România? Acésta poftéscă a ni-o esplica domnulŭ prefectŭ! Câtŭ pentru noi celŭ puţinŭ aşa scimŭ, că acolo i s'a pregătitŭ o primire, cum trebue sĕ se facă Clironomului unui statu, ca Austro-Ungaria. — — — — — — — — — — —

Sĕ vede însĕ, că domnulŭ prefectŭ, carele în ḑilele trecute a umblatŭ pela Pesta, a mirositŭ ceva pe-acolo şi apoi a trădatŭ ceva ca sĕ trécă înaintea representaţiunei de diplomatŭ mare! Cum e proverbulŭ? »Si tacuises etc.!‟

Noi pe aicĭ, cum suntemŭ de necăjiţĭ, cetimŭ cu predilecţiune ḑiarulŭ „Ellenzék‟ din causă, că de unŭ timpŭ încóce escită în noi curiositatea, de a vedé din ḑi în ḑi, cu ce minciunĭ ne mai frapéză. Afirmarea că, tinerimea română a propusŭ sĕ-şĭ ţină maialulŭ în „Gilău,‟ şi că ar fi fostŭ oprită din partea vice-comitelui Gyarmaty — **e o minciună**; faptulŭ e, că societatea „Iulia‟ respective comitetulŭ ei a amânatŭ maialulŭ pe timpŭ nedeterminatŭ, insistândŭ numai pe lângă ţinerea adunărei generale în localitatea sa propriă. După acésta otărire aduce senatulŭ unŭ conclusŭ, prin care nu concede societăţii încă ţinerea adunărei generale din causa iritărei spiritelorŭ.

»Ellenzék‟ spune, că Românii au voitŭ a ţiné o adunare în Monaşturŭ cu scopŭ, de a face demonstrărĭ. Nu-i adevĕratŭ, — aşa ceva nicĭ prin minte nu-ia venitŭ cuiva. De aceste şi alte bârfelĭ se publică ḑilnicŭ în numitulŭ ḑiarŭ. Scopulŭ e de a irită spiritele în contra Românilorŭ. Continue numai, că şi-lŭ va ajunge; de va puté numai purtá şi consecinţele domnulŭ Bartha Miklos!

Iustus.

FOILETONŬ.

Satulŭ cu comorile.

Novelă poporală.

(Urmare.)

Elŭ se duse la prietinulŭ sĕu, noulŭ proprietarŭ de la birtulŭ celŭ mare, care încă erá unulŭ din societatea binecunoscută a celorŭ trei-ḑecĭ şi doi săpătorĭ de comorĭ, şi i ḑise: Prietine! nicĭ o dată nu te-am rugatŭ sĕ-mĭ facĭ vre o plăcere. Astăḑĭ te rogŭ pentru întâia dată. Soţia mĭ-e lăuză şi n'o potŭ lăsa singură ca sĕ mĕ ducŭ la oraşŭ. Am lipsă de cincĭ sute fiorinĭ, fie şi numai pe optŭ ḑile, dar, de se póte, în aurŭ. Nu mĭ-ai împrumutá atâţia banĭ pentru optŭ ḑile?«

Iţĭ suntŭ datorŭ pentru atâtea bunătăţĭ ce mi le-ai făcutŭ, cum sĕ nu-ţĭ împrumutŭ? Tocmai astăḑĭ am primitŭ optŭ sute fiorinĭ, şĭ-i am a casă. O parte din ei însĕ sunt în argintŭ. Décă vreai, ţine-i pe toţĭ, până ai trebuinţă!«

„M'aşŭ bucura tare sĕ fie în aurŭ!‟ ḑise Alexandru. „Amŭ mare trebuinţă de aurŭ.‟

„Ei bine, voiŭ vedé!« rĕspunse birtaşulŭ. Pe cândŭ ai lipsă de ei?‟

»Te rogŭ adă-i pe mâne séră, la optŭ óre la mine a casă. Dar sĕ nu spui nimĕnui nimicŭ!«

După ce sfêrşĭ cu birtaşulŭ, Alexandru eşi şi se duse la ceilalţĭ trei-ḑecĭ şi unu de tovarăşĭ şi către fie care grăi totŭ cum grăise către birtaşŭ şi îi rugă pentru câte cincĭ sute fiorinĭ, décă se póte în aurŭ!«

Ce sĕ vedĭ? Fie-care se bucurá din inimă că în sfêrşitŭ póte sĕ facă şi elŭ unŭ serviciu bărbatului atâtŭ de vrednicŭ şi-i făgădui, că va aduce banii. Toţĭ erau poftiţĭ pe a doua ḑi séra la optŭ óre.

La césulŭ hotărîtŭ, fiindŭ încă întunerecŭ, toţĭ veniră la Alexandru a casă. Elŭ îi conduse pe toţĭ în odaia lui, în care nu aprinse încă luminarea. Omenii se „mirau întru sine de mulţimea celorŭ de faţă. Alexandru se duse s'aducă luminarea. Cândŭ se întórse în odaiă, cu două luminărĭ aprinse în mânĭ, toţĭ ilŭ vĕḑură, cum ilŭ mai vĕḑuseră odinioră, în haine frumóse de ofiţerŭ, chipiu cu pénă înaltă, pe pieptŭ cu o medaliă şi la şoldŭ cu o sabiă. Cu mirare se uitară unii la alţii şi întocmai, ca înainte cu şépte anĭ şi şépte sĕptĕmânĭ, se vĕḑură aceleaşĭ persóne, în aceeaşĭ odaiă şi la aceeaşĭ mésă.

„Prietenii mei,‟ grăi Alexandru punêndŭ luminările pe mésă, décă mĭ-aţĭ adusŭ de ceea ce vĕ rugasemŭ, poftiţĭ şi-i puneţĭ aci pe mésă!«

Veniră pe rêndŭ unulŭ după altulŭ la mésă. Mulţĭ ḑiceau că le pare rĕu că n'au pututŭ aduce suma cerută în aurŭ. Alexandru însĕ le ḑise cu blândeţe: Nu face nimicŭ. Daţi-i încóce cum îi aveţĭ!‟ Şi începu a depune fie-care, unii aurŭ, alii argintŭ, ér alţii hârtii de preţŭ.

După acésta se ridică Alexandru şi grăi în chipulŭ urmatorŭ:

„Aduceţi-vĕ aminte, ómenĭ bunĭ, timpulŭ de probă de care v'am vorbitŭ órecândŭ, a trecutŭ. Cei şépte anĭ şi cele şépte sĕptĕmânĭ s'au sfêrşitŭ. Astăḑĭ, voi aţĭ depusŭ mai mulţĭ banĭ pe mésa asta, de cum vĕ arĕtasemŭ eu, înainte de acésta cu şépte anĭ şi şépte sĕptĕmânĭ. Atuncĭ abia a-ţĭ fi fostŭ în stare sĕ daţĭ împrumutŭ cuiva cincĭḑecĭ de crucerĭ (1 leu), ér pe voi în oraşŭ, nime nu v'ar fi împrumutatŭ cu atâta. Astăḑĭ, în timpŭ de douĕḑecĭ şi patru de óre, fie-care aţĭ scosŭ câte cincĭ sute de fiorinĭ, aşa, că laolaltă aţĭ depusŭ acumŭ pe mésă **şése-spreḑece mii de fiorinĭ**. Va sĕ ḑică timpulŭ de probă a trecutŭ şi v'am învĕţatŭ, cum sĕ umblaţĭ după comorĭ. Astăḑĭ înţelegeţĭ, póte, ce v'amŭ spusŭ, cândŭ eraţĭ pentru întâia dată aicĭ. V'am ḑisŭ atuncĭ, că meşteşugulŭ d'a face banĭ este mai multŭ vrednicŭ de câtŭ aurulŭ însuşĭ. Ţineţĭ bine jurĕmêntulŭ vostru, puneţi-vĕ încrederea în D-ḑeu, şi atuncĭ norocul şi bunăstarea vóstră va cresce, vĕḑêndŭ cu ochii. Cela ce îşĭ va călcá jurĕmêntulŭ, acela işĭ calcă noroculŭ. Intipăriţĭ jurĕmêntulŭ acesta în inima copiilorŭ voştri şi spuneţi-le sĕ-lŭ ţină şi ei cu sfinţenia, căcĭ atuncĭ tote le vorŭ avé cu prisosŭ. — Astăḑĭ, cum vedeţĭ, m'am deslegatŭ de făgăduinţa, ce v'o făcusemŭ. Voi sunteţĭ bogaţĭ, pentru că aveţĭ trebuinţă de puţinŭ şi căştigaţĭ multŭ, şi pentru că vĕ bucuraţĭ de încrederea ómenilorŭ cu stare, carĭ vĕ ţinŭ pungile deschise orĭ cândŭ vĕ duceţĭ la ei. Comorĭ aţĭ adunatŭ aşa precum trebue sĕ adune ómenii de omeniă. Sĕu dór aţĭ aşteptatŭ altfelŭ?‟

Toţĭ începură a zimbi, ḑicêndŭ: Amŭ băgatŭ noi curêndŭ de sémă, ce ai înţelesŭ cu meşteşugulŭ d'a face banĭ şi cu comorile, şi ne era ruşine de prostia nóstră, care ne-a făcutŭ sĕ venimŭ atuncĭ la tine. In inimile nóstre însĕ nu-ţĭ puteamŭ mulţămi în de ajunsŭ, că ne-ai îndreptatŭ pe calea cea adevĕrată, care fără tine şi fără ajutorulŭ tĕu, n'amŭ fi găsit'o nicĭ odată!«

(Va urma.)

Declarațiune.

Clușiu, 23 Maiu 1884.

Onorate Domnule Redactorŭ!

In interesulŭ adevĕrului venimŭ a aduce la cunoscința onor. publicŭ, cumcă Domnulŭ sublocotenentŭ în reservă Augustŭ A. Nicóră, fiindŭ ofensatŭ din partea D-lui juristŭ Szász Károly, s'a sêmțitŭ necesitatŭ a-șĭ cere satisfacțiune în modŭ cavalerescŭ. Pentru încunjurarea duelului însĕ a fostŭ rugatŭ prin juristulŭ Veres Kàroly, sĕ se alegă din ambe părțile câte o comisiune, carĭ se aplaneze acéstă afacere și ofensatulŭ sĕ-șĭ priméscă satisfacția fără duelŭ. In 18 l. c. comisiunile aceste s'au și întrunitŭ pe la 10 óre a. m.

După ce însĕ comisiunea esmisă din partea D-lui Szász a voitŭ sĕ tragă la îndoială capabilitatea de duelŭ a D-lui sublocotenente, sub cuvêntŭ că Domnia-sa ar fi fostŭ ofensatŭ de către mai mulțĭ dintre universitarii maghiarĭ, cu ocasiunea maialului arangiatŭ în grădina Stadler, și nu și-ar fi cerutŭ satisfacțiune, comisiunea D-lui Nicóră rĕspunde, că nefiindŭ misiunea ei de a desbate, décă respectivulŭ Domnŭ este séu nu capabilŭ de duelŭ, respinge acésta, considerându-o ca făcută cu scopŭ de a mântuí pe D-lŭ juristŭ de periclulŭ duelului. Acésta o face cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că »Ellenzék« în unulŭ din Nrii sĕi precedențĭ, susține că junii maghiarĭ cu ocasiunea maialului din grădina Stadler, s'au purtatŭ cu multă reservă și nu au ofensatŭ pe nimenĭ.

Acuma însĕ spre a puté pĕta caracterulŭ de sublocotenentŭ alŭ D-lui Nicóră, înșișĭ Domnii universitarĭ vinŭ a dá de minciună pe »Ellenzék« susținêndŭ prin dechiarațiunea lorŭ apărută în Nr. 119 a aceluiașĭ diarŭ, că dênșii au ofensatŭ pe D-nulŭ Nicóră. Noi încă susținemŭ cu ei acésta din urmă, cu aceea modificațiune însĕ, că acele ofensărĭ au venitŭ dela mai multe sute, între carĭ negreșitŭ se aflá și D-lŭ Szasz Károly, și au fostŭ îndreptate nu numai în contra D-lui Nicóră, ci în contra publicului românŭ întregŭ.

Și mai multŭ ne-a cuprinsŭ mirarea, cândŭ în numĕrulŭ celorŭ ce au subscrisŭ dechiarațiunea mai susŭ amintită aflămŭ și numele D-lui Varrô László, care înaintea comisiunilorŭ s'a esprimatŭ, că dênsulŭ nu l'a ofensatŭ pe D-lŭ Nicôră cu nimicŭ, și ne rógă a-i spune respectivului Domnŭ sĕ fie altă dată mai atentŭ, cine l'a ofensatŭ și cine nu. Scopulŭ ce urmărescŭ Domniile lorŭ prin aceste procederĭ e fórte evidentŭ. Mai amintimŭ numai atâta, că în aceeașĭ di Domnulŭ Augustŭ A. Nicóră șĭ-a trămisŭ secundanții sĕi la D-lŭ Szász Karoly spre a-lŭ provoca la duelu. Secuudanții credŭ, că îșĭ vorŭ ține de datorință, a dá deslușirĭ mai detaiate în privința acésta Onoratului publicŭ.

Cu tótă stima

in numele comisiunei

Vasiliu Ternaveanu, medicinistŭ. — **Mihaiu Pârvu.** stud. în sciint. naturalĭ.

Protocolulŭ

conferinței alegĕtorilorŭ Românĭ din comitatulŭ Sat-marelui ținute la 12 Maiu st. n. an. 1884 în opidulŭ Seini.
Presențĭ: preste 90 de alegĕtorĭ, protopopĭ, advocațĭ, preoțĭ, învĕțătorĭ, proprietarĭ, notarĭ etc.

1. D. protopopŭ Ioanŭ Marcu, în numele convocătorilorŭ, salută cu bucuriă pe alegĕtorii românĭ adunațĭ în numĕrŭ atâtŭ de frumosŭ din tóte părțile acestui comitatŭ precum și pe óspeții din Selagiu: d-nii George Pap mare proprietarŭ și Florianŭ Cocianu advocatŭ. — Făcĕndŭ apoi cunoscută și cu graiulŭ viu programa întrunirei de astădĭ, se rógă. ca adunarea sĕ se constituéscă, și înainte de tóte sĕ se alégă unu comitetŭ centralŭ nou, deórece mandatulŭ celui vechiu, formatŭ acuma sunt trei anĭ, este a se considerá de espiratŭ.

2. D. protopopŭ Gavr. Lazarŭ de Purcărețŭ crede a fi interpretele dorințeĭ tuturorŭ celorŭ de față, cândŭ propune, ca în recunóscerea meritelorŭ câștigate în viața publică, și pe tĕrêmulŭ literaturei naționale cu conducerea conferinței presinte sĕ se insărcineze d. protopopŭ I. Marcu.

Propunerea se primesce cu unanimitate, și d. Ioanŭ Marcu protopopŭ în Sat-Mare se alege cu aclamațiune de președinte alŭ conferinței de astădĭ.

3. De notarŭ se propune și se alege advocatulŭ Ioanŭ Savanyu.

4. D. Ioanŭ Marcu mulțămesce adunărei pentru onórea ce i-a făcutŭ, primesce presidiulŭ, și îșĭ ține de datorința sa primă, ce i o impune loculŭ, ce îlŭ ocupă, a aminti împrejurarea tristă, cunoscută de altcum la toțĭ, că fostulŭ președinte alŭ comitetului centralŭ, magn. sa d. canonică onorariŭ Ioanŭ Darabanth din causa bĕtrânețelorŭ adêacĭ numai póte luá parte la adunarea de față și că fostulŭ v. președinte rss. d. protopopŭ, Georgiu Marchișiu nu mai este între cei vii. Provócă decĭ membrii conferințeĭ sĕ binevoéscă a se aridica cu toții in semnŭ de pietate, de recunoscință și simpatiă pentru fostulŭ președinte, și de durere și regretare pentru mórtea prematură a fostului v. președinte. — Se întêmplă

5. Se trece la reconștituirea comitetului centralŭ. Rss. d. protopopŭ Ciriacŭ Barbulŭ află a fi la loculŭ sĕu — înainte de a se face alegerile a accentua că scopulŭ ce îlŭ urmăresce partida nóstră nu este altulŭ decâtŭ a lucrá la bunastarea patriei, și la prosperarea poporului românescŭ în acésta. Nicĭ nu se îndoesce. că națiunea maghiară în urmă va recunósce, că noi n'avemŭ altceva în vedere, decâtŭ realisarea devisei primite în teoriă și prin frații ungurĭ, și care sună: Libertate, egalitate, frățietate.

Doresce, ca lucrările conferințe, sĕ fie încoronate de succesŭ bunŭ.

După acésta se propunŭ, și se alegŭ de președinte alŭ comitetului centralŭ: d. Ioanŭ Marcu, protopopŭ, — de vice-președințĭ: d. protopopŭ I. S. Selagianŭ și d. proprietariu Andreiu Medanŭ, — de secretarĭ: d. profesorŭ Dr. Vasiliu Lucaciu și advocatulŭ Ioanŭ Savanyu, — de membri ai comitetului: domnii Ciriacŭ Barbulŭ, protopopŭ, Lazarŭ Iernea, preotŭ, Stefanŭ Bilțiŭ, protopopŭ, Iacobŭ Popŭ, preotŭ. Alesiu Berinde, protopopŭ. Em. Popŭ, preotŭ. Vas. Anderco, preotŭ. Alexandru Erdöss, protopopŭ. Alexandru Fercuțiu advocatŭ. Ioanŭ Popp, advocatŭ. Nicolau Nilvanŭ, advocatŭ. Teodorŭ Indre, protopopŭ. Antoniu Ghiță preotŭ. Aug. Pelle, preotŭ. Gavrilŭ Barbulŭ, notariu cerc. dr. Titu Hengye, medicŭ. Ioanŭ Erdeli, preotŭ. Gavrilŭ Lazarŭ de Purcărețiu protopopŭ și Dem. Murĕșanŭ, preotŭ.

6. Se citesce punctulŭ 1. alŭ literilorŭ convocătóre.

D. Andreiu Medanŭ proprietarŭ și fostŭ deputatŭ dietalŭ, face cunoscutŭ adunărei, că cerculŭ elect. de Șomcuta-mare și-a alesŭ deja delegații în persónă d-sale și a d-lui advocatŭ și proprietariu Alex. Popp de Mireșulŭ-mare. —

Se ia spre plăcută sciință ĕră aici se alegŭ de delegațĭ la conferința generală ce se va ține la Sibiiu, *pentru cerculŭ Carașdului*: Rss. d. Gavrilŭ Lazarŭ de Purcarețiu protopopŭ în Sanislău, — și on. d. Lazarŭ Iernea parochŭ în Papbicanŭ, — *pentru cerculŭ Baiei* — marĭ d. Ieronimŭ Barițiu, publicistŭ din Sibiiu, — și d. Dr. Titu Hengye medicŭ în Ardusadu, — *pentru cerculŭ Megieșului:* Rss. d. Ioanŭ Marcu, protopopŭ în Satumare, — și on. d. Ioanŭ Erdeli, parochŭ în Tătărășcĭ. Pentru casulŭ, cândŭ dintre cei 8 delegațĭ aleșĭ din acestŭ comitatŭ unulŭ séu altulŭ ar fi împedecatŭ a se presenta la conferința generală, se alegŭ de suplențĭ domnii advocațĭ: Ioanŭ Popp din Satu-mare, — și Florianŭ Cocénŭ din Cehulŭ Selagiului. —

7. Andreiu Medanŭ ia de nou cuvêntulŭ, și dice, că de și cerculŭ domniei sale și-a alesŭ și delegații și subcomitetulŭ cerc., totuși a venitŭ la Seini, și de acésta i pare nespusŭ de bine, vĕdêndŭ între cei adunațĭ aicĭ atâția bărbațĭ distinșĭ din Clerŭ, pentru carĭ n'a rĕsunatŭ indeșertŭ îndemnarea poetului: »Preoțĭ cu crucea în frunte.«

Vorbitoriulŭ este convinsŭ, că prin actulŭ sĕvêrșitŭ (alegerea delegațilorŭ) este semnalatŭ îndestulŭ credeulŭ nostru politicŭ, déră ca sĕ nu încapă nicĭ o îndoélă propune, ca conferința sĕ se declare — și mai espresŭ — solidară cu partida, ce stă pe basă programei dela Sibiiu.

D. protopopŭ Alessiu Berinde dice, ca se nu fimŭ pré solidarĭ cu Sibiienĭ pasiviștĭ. Este adecă mare diferență între Transilvania și Ungaria, și anume în respectulŭ censului. Ardelenii déră au causă de a se plânge, — noi Ungurenii însĕ n'avemŭ. Așa noi nu putemŭ fi passiviștĭ. Pretensiunile Sibienilorŭ nu le va primí nicĭ odată națiunea maghiară. Sunt însĕ alțĭ Românĭ, carĭ vréu numai, ce e possibilŭ, și lucră la împăcarea Românilorŭ cu Ungurii. Aceștia îșĭ vorŭ ajunge scopulŭ. Decĭ propune, ca a), conferința sĕ-șĭ îndemne delegații aleșĭ a se dechiará și a votá pentru activitate la conferința generală, — b), ca conferința acésta sĕ priméscă programa din Pesta.

D. adv. Ioanŭ Popp observă antevorbitorului, că decumva a voitŭ sĕ ésă cu propunerea acésta, se cerce în înțelesulŭ programei dilei de astădĭ, sĕ o însĕmneze în scrisŭ la presidiu cu trei dile mai nainte. Din acestŭ motivŭ crede, că o discusiune meritoriă asupra propunerei d-lui Berinde nu este adminisibilă.

D. Andreiu Medanŭ replicândŭ d-lui Berinde dice, că era, cândŭ se dedéu instrucțiunĭ la deputațĭ, a trecutŭ de multŭ. Pentru ce, o scie totŭ insulŭ. Ce se ține de celelalte aserțiunĭ ale d-lui protopopŭ alŭ Seinilorŭ, și de cumva n'ar fi altŭ rĕu în țéră, decâtŭ censulŭ nedreptŭ pentru Românii din Transilvania, și atuncĭ încă ar fi datorința săntă a tuturorŭ Românilorŭ din tóte părțile, sĕ le dé la frații Ardelenĭ totŭ sprijinulŭ posibilŭ, și sĕ se lupte cu toții pentru delăturarea acelei nedreptățĭ. Necasurile nóstre însĕ sunt cu multŭ mai multe. Ungurii ședŭ adĭ ei singurĭ pe caii, ce arŭ fi după dreptŭ și ai noștri, — și dacă vréu sĕ se împace ei cu Românii, o vréu numai așa, ca ei, Maghiarii, se rĕmână în șéuă și mai încolo și noi sĕ rĕmânemŭ și mai încolo pe josŭ. Décă ei vréu pacea, o vréu așa. Dară până acilea, încâtŭ scimŭ noi, numai Gall și soții sĕi s'arŭ desbrăcá de tóte pentru factorii politicĭ ung., ei, puternicii dilei însĕ nicĭ promisiunĭ n'au făcutŭ încă Românilorŭ. Măcarŭ că este mai ușorŭ a da promisiunĭ, decâtŭ a le și împliní. Apoi sĕ nu uitămŭ nicĭ cândŭ, ce dice Sf. scriptură: „Nu celŭ ce dice: Dómne, Dómne, — ci celŭ ce face voiá tatălui meu, va întrá în împărăția ceriului."

(Va urma).

Lugoșiu în 12 Maiu 1884.

(Fine).

La enunciarea conclusului s'a escatŭ mare indignațiune între Românĭ, și strigărĭ »sĕ audimŭ românesce.«

D. Tabajdy demândă notarului Schönfeld sĕ enuncie conclusulŭ românesce.

D. Brediceanŭ: „Ilustritatea Ta escĭ ehiămatŭ și îndatoratŭ după lege, ca președintele congregațiunei a enuncia conclusele și, fiindcă limbă protocolară e și cea română, trebue sĕ enuncii conclusele congregațiunei și românesce. Fă bine! (Strigărĭ! aprobărĭ! ilaritate!)

D. Tabajdy: Eu îmĭ împlinescŭ postulŭ meu de comite supremŭ cum voiescŭ (ohó), cândŭ va fi d. Brediceanŭ föispanŭ póte face cum dice. (Brediceanŭ dice: Și atunci mĕ voiŭ țíné de lege, ca și acuma), éră eu ca amploiatŭ alŭ statului maghiarŭ și aderentŭ la ideea de statŭ maghiarŭ numai unguresce voiŭ enuncia conclusele. (Desaprobărĭ sgomotóse). D. Hațegŭ cu multă moderațiune, éră fostulŭ vice-comite Makáy (Ungurŭ) cu provocare la lege și echitate rógă pe d. föispanŭ a respectá legea (Aprobărĭ).

D. Tabajdy strînge din umerŭ. D. Brediceanŭ Nu potŭ sĕ așteptŭ dela d. Tabajdy sĕ aplice legea, dar facŭ acésta constatare, căcĭ ni este o dovédă nereslurnabilă în contra svonului mare, ce sĕ face dela guvernŭ, până la celŭ de pe urmă oficiantŭ și patriotŭ patentatŭ maghiarŭ, că așa legĭ liberale și întemeiatóre de egalitate nu sunt în lumea întrégă, ca și în țéra nóstră, ceea ce décă ar fi chiăr adevĕratŭ, ce ajunge legea adusă, décă guvernulŭ și tóte organele publice din țéră, — întocmai ca d. Tabajdy — nu o respectéză, ci o calcă necontenitŭ? Și motivulŭ pentru acésta călcare de lege ni l'a spusŭ d. Tabajdy: »statulŭ maghiarŭ« și ideea lorŭ de statŭ maghiarŭ." Statulŭ maghiarŭ a adusŭ legea de naționalitate; acea-țĭ impune de a respectá limba protocolară a comitatului și totușĭ nu voiescĭ a face acésta? — Pentru acésta voință a Ilustr. Tale t; întrebŭ, ce lege aibĭ? Ideea Dtale de statŭ maghiarŭ! Aceea nu e codificată și nu póte fi mantaua, cu care se acoperŭ fărădelegile și călcările de lege în statulŭ maghiarŭ. — (Tabajdy strigă, ca de regulă: Mennyünk tovább). De meddig?! Intre asemenĭ șiovinistĭ decurse și restulŭ congregațiunei. Așa s'a desvoltatŭ o lungă și interesantă discuțiune în cestiunea Borovicenilorŭ, Recasdienilorŭ, Dognacska, Dăsescĭ s. a. La cea din urmă comună constatându-se, că solgăbirĕulŭ, ca sĕ ascundă adeverata stare a lucrului, a produsŭ protocolulŭ representațiunei comunale luatŭ în limb'a maghiară, dĕși în comuna Dăsescĭ nu e nicĭ unŭ Ungurŭ, șĭ aci membrii Rezeiu și Brediceanŭ desaprobară procedura solgăbirĕuluĭ Fabry, binecunoscutŭ de unŭ despotŭ esageratŭ, încă din repețitele fapte din trecutŭ, pentru carĭ a fostŭ silitŭ a abdice. —

Trei dile a duratŭ congregațiunea acésta, și ai nostri au rĕmasŭ până în sfirsitŭ la tóte causele, ca unde vorŭ puté cu legea în mână sĕ scutéscă poporulŭ de nouĕ sarcinĭ și neîndreptățirĭ. —

Față cu dictatura föispanului și cu ascultarea órbă a maioritatei interesate personalminte în esploatarea eschisivă a situațiunei, nu au avutŭ bravii nostri luptătorĭ succesŭ în tóte causele, dar mângăierea, că șĭ-au împlinitŭ datorința, și aprobarea fiecărui românŭ, căcĭ au susținutŭ causa națională cu bărbățiă, prudențiă și elocință, o au de presentŭ și pentru totdéuna. —

Censorŭ.

Diverse.

Teatru-modelŭ. — De lângă Murĕșŭ ni se scrie cu data de 9 Maiu următórele:

»In dilele trecute apăru în comuna Birchișŭ o societate teatrală ambulantă, maghiară, sub conducerea directorului Kőrőși Bertalan.

M'am dusŭ și eu de curiositate la una din representațiunĭ, în speranță că-mĭ voiŭ petrece câte-va momente. Erau anunțate douĕ bucățĭ: A megmérgezett nagy bácsi în 2 acte și A ket süket într'unŭ actŭ. La 9 óre se începu representațiunea cu bucata din urmă și după o repede rasolélă se terminà. Asteptamŭ sĕ încépă a se jucá a doua bucată, fără sĕ scimŭ, că în dosulŭ cortinii pe scenă directorulŭ începuse sĕ jóce o bucată teatrală mai interesantă. Audiamŭ bușelĭ și trântelĭ, erá o scenă furtunósă. Deodată cortina sĕ ridicà și soția directorului apăru în fața publicului strigândŭ după ajutorŭ. Ce se întêmplăse? Directorulu găsise cu cale sĕ se tâmâie într'o cârciumă încă de cu vreme, și după terminarea actului întâiŭ totŭ cu cale găsí sĕ-șĭ părnuiască nevestica pe scenă. Rolurile nu erau complectate: subjudele și sergentulŭ de jandarmĭ se însărcinară cu ele, era vorba sĕ-i împăciuéscă. Fiindŭ rolurile grele, nu isbutiră; actorii steléu gata sĕ umfle pe susŭ directorulŭ. Care mai de care se întrecea sĕ se cinstéscă cu titulăturĭ ca: bechiarŭ, blĕstematŭ, fugarŭ etc. Acum vení și rêndulŭ scaunelorŭ sĕ jóce. Rolulŭ lorŭ era sĕ se mĕsure în tăriă cu capetele directorului și actorilorŭ. Cortina și culisele se rupseră. Publiculŭ cerea banii îndĕrĕtŭ, dicêndŭ, că n'a venitŭ sĕ védă păruială. Sgomotulŭ era atâtŭ de mare, încâtŭ publiculŭ se retrase în birtŭ, unde veniră mai târdiu și actorii cu directorulŭ. Aci căutară sĕ-șĭ astêmpere foculŭ cu beutura. Bêndŭ mereu, în capetele lorŭ începu sĕ vîjie și mai cumplitŭ. Furtuna isbucní lovindŭ directorulŭ pe unulŭ din actorĭ cu ciubuculŭ în capŭ. O încăerare turbată se începu, pe care publiculŭ și jandarmii abia o putură potolí. Privitorii se departară dicêndŭ că astfelŭ de producțiunĭ n'au avutŭ norocire sĕ mai védă.

Sfîrșitulŭ erá sĕ fie și mai tragicŭ și anume în cuartirulŭ directoruluĭ. Acesta se apucà din nou la bătaiă cu unŭ actorŭ, care îlŭ urmărí până acasă. Unulŭ puse mâna pe o sabiă, ér celalaltŭ pe unŭ cuțitŭ. Strada întrégă se adunà sĕ privéscă acéstă scenă . . . fără plată. Cândŭ însă privitorii vĕdură, că lucrulŭ devine seriosŭ, săriră și îĭ despărțiră.

Astfelŭ petrecui la teatrulŭ lui Kőrösi Bertalan.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 24 Maiu st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.90	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	91.75	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Rentă de hârtiă 5%	88.55	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	132.25	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	114.30
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.50	Renta de hârtiă austriacă	80.45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.–	Renta de arg. austr.	81.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.50	Renta de aurŭ austr.	101.80
Bonurĭ rurale ungare	103.—	Losurile din 1860	135.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acțiunile bănceĭ austro-ungare	854.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.–	Act. bănceĭ de creditŭ ung.	309.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	100.50	Act. bănceĭ de creditŭ austr.	308.50
Bonurĭ rurale transilvane	100.74	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.74
		Napoleon-d'orĭ	9.70½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.80
		Londra 10 Livres sterlinge	122.35

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

ḌIARŬ CUOTIDIANŬ.

Abonamente

se potŭ face la **1** și **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ	. , .	12 fl. v. a.
„ „ „ 1/2 „	. . .	6 „ „
„ „ „ 1/4 „	. . .	3 „ „
Se acórdă abonamente și lunare cu	. .	1 „ „
Pentru România și străinătate pe anŭ	.	36 francĭ
„ „ „ „ 1/2 „	.	18 „
„ „ „ „ 1/4 „	.	9 „

Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonațĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḑiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḑiere.

Tarifa anunciurilorŭ și inserțiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserțiunĭ și reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	. . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Brașovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tipografia Alexi Brașovŭ.